

De heer Van Iersel
Gemeente Haaren

**Quickscan flora- en fauna en Voortoets NB-wet
Ruimte-voor-ruimte kavels Biezenmortelsestraat
te Biezenmortel**

BRO
Ruimte | om in te leven

Rapportnummer: 211x02599.046259_1

Datum: 28 augustus 2008

Contactpersoon
opdrachtgever: De heer Van Iersel

Projectteam BRO: Hanneke Oudega, Martijn Gerards, Gerrit Kersten

Trefwoorden: Quickscan Flora en fauna en Voortoets Natuurbeschermingswet

---

Beknopte inhoud:

BRO Boxtel
Postbus 4
5280 AA Boxtel
Bosscheweg 107
Boxtel
T +31 (0)411 85 04 00
F +31 (0)411 85 04 01
E info@bro.nl

Inhoudsopgave

pagina

1. INLEIDING	3
1.1 Aanleiding van het onderzoek	3
1.2 Werkwijze quickscan	3
2. SITUATIE EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING	5
2.1 Gebiedsbeschrijving	5
2.2 Ruimtelijke ontwikkeling	5
2.3 Gebiedsbescherming	6
3. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING	7
3.1 Vaatplanten	7
3.2 Vogels	7
3.3 Zoogdieren	8
3.4 Amfibieën, reptielen en vissen	8
3.5 Ongewervelde dieren	9
4. VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET	11
4.1 Doel van de voortoets natuurbeschermingswet	11
4.2 Beschrijving Natura 2000-gebied	12
4.3 Toetsing aan verstorende factoren	13
4.3.1 Algemeen	13
4.3.2 Verdroging	13
4.3.3 Licht en Geluid	13
4.3.4 Trillingen	13
4.3.5 Conclusie	14
5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN	15

BIJLAGEN

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding van het onderzoek

De heer Van Iersel heeft het voornemen om aan de Biezenmortelsestraat te Biezenmortel, gemeente Haaren, twee ruimte-voor-ruimte woningen te bouwen. Het betreft een perceel aan de noordzijde van het dorp Biezenmortel ten zuidoosten van de rotonde.

Het plangebied grenst aan het Natura 2000 gebied Loonse en Drunense duinen en Leemkuilen. In het kader van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet is het noodzakelijk om te toetsen of beschermde natuurwaarden worden aangetast door de ontwikkeling van de RvR-kavels. Dit rapport geeft de resultaten van een verkennend Flora en faunaonderzoek en een Voortoets Natuurbeschermingswet.

1.2 Werkwijze quickscan

In een verkennend onderzoek (quickscan) wordt de waarde van het plangebied bepaald voor beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet. Er is een inschatting gemaakt of beschermde soorten voor zouden kunnen komen in het plangebied en er is aangegeven of vervolgonderzoek nodig is om de aanwezigheid van beschermde soorten vast te stellen.

Het verkennende veldbezoek is uitgevoerd op donderdag 12 juni 2008. Hierbij is een inventarisatie gemaakt van de begroeiing en water in het plangebied en van de omgeving. Er is een inschatting gemaakt van de geschiktheid van het gebied als leefgebied voor beschermde soorten. Ook is gelet op het voorkomen van beschermde soorten en op sporen en verblijfplaatsen in en rondom het plangebied.

Voor het bronnenonderzoek is gebruik gemaakt van vrij beschikbare gegevens van het Natuurloket en algemene verspreidingsatlassen.

2. SITUATIE EN RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt tussen de Biezenmortelsestraat en de capucijnenstraat en heeft een oppervlakte van 5000m². Het perceel bestaat uit grasland, ingezaaid en bemest. Aan de noord en zuidzijde loopt een sloot. De oevervegetatie van de sloot bestaat hoofdzakelijk uit brandnetels, met wat distel en boterbloem. Tijdens het veldbezoek stond er water in de sloot. Ten westen van het plangebied ligt een bosje met een elektriciteitshuisje. Het bosje bestaat hoofdzakelijk uit eik, braam en vlier. Ten noorden grenst het gebied aan het fietspad en weg van de Biezenmortelsestraat, met aan beide zijden zomereiken. Ten oosten en zuiden grenst het plangebied aan graslandpercelen.

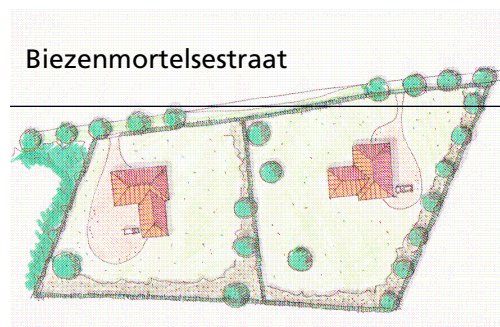
Ten noorden aan de overzijde van de Biezenmortelsestraat begint het Natura 2000-gebied, dit bestaat uit een bos en maïsakker.

2.2 Ruimtelijke ontwikkeling

De ruimtelijke ontwikkeling bestaat uit het realiseren van twee woningen, met een toegang vanaf de Biezenmortelsestraat. De kavel van elke woning is 2500m² groot. Er zijn nog geen bouwtekeningen gemaakt van de woning, wel een inrichtingsschets. Omdat er geen opgaande begroeiing aanwezig is in het plangebied, hoeven er geen bomen of struiken gerooid te worden. Ook de eiken langs de Biezenmortelsestraat blijven intact.

Figuur 1: Ligging plangebied.

Figuur 2: Inrichtingsschets RvR-kavels (Urban Jazz)

2.3 Gebiedsbescherming

Het plangebied is opgenomen in de AHS-landschap als regionale natuur- en landschapseenheden (RNLE'n). Dit betekent er compensatie moet plaats vinden van natuur- en landschapswaarden die worden aangetast. In dit plangebied zijn geen natuur- en landschapswaarden te benoemen, waardoor er geen compensatie hoeft plaats te vinden. Wel wordt nadrukkelijk geadviseerd om de kavels met de tuinen in te richten met inheemse beplanting, passend bij de omgeving van de Brand. Zoals hagen van meidoorn of sleedoorn en bomen als zomereik, els of es. Geen coniferen, laurier of andere uitheemse groenblijvers.

3. RESULTATEN EN EFFECTENBEOORDELING

3.1 Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Het plangebied bestaat uit ingezaaid grasland. De oevervegetatie van de sloot bestaat hoofdzakelijk uit brandnetels, met een enkele boterbloem en distel. In het plangebied is verder geen opgaande vegetatie aanwezig.

Effectenbeoordeling:

In het plangebied zijn alleen algemeen voorkomende soorten waargenomen. Uit het bronnenonderzoek zijn geen beschermde soorten bekend. Het plangebied bestaat uit ingezaaid en bemest grasland dit vormt geen habitat voor beschermde plantensoorten. Aanvullend onderzoek en het aanvragen van een ontheffing is dan ook niet van toepassing.

3.2 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn alleen algemene vogels waargenomen in het bosje aan de westzijde van het plangebied. Het plangebied zelf vormt door het ontbreken van beplanting geen geschikt habitat voor broedvogels. Uit literatuur is bekend dat steenuil voorkomt in de omgeving van het plangebied. In het plangebied ontbreekt vaste rust en verblijfplaats voor steenuil, ook als foerageergebied lijkt het plangebied ongeschikt door het ontbreken van kleine landschapselementen zoals houtwallen of heggen.

Effectenbeoordeling

Verblijfplaatsen van algemene vogelsoorten in de vorm van nesten in bomen en struiken en grondnesten worden uitsluitend gedurende het broedseizoen (broedseizoen loopt van maart tot en met juli) aangemerkt als vaste rust- en verblijfplaats. Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soort, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor schadelijke werkzaamheden in het broedseizoen wordt geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt.

Algemene vogelsoorten kunnen broeden in het bosje ten westen van het plangebied, maar verwacht wordt dat deze geen hinder ondervinden van de ontwikkeling van de kavels. Vogels met een vaste rust en verblijfplaats worden niet verwacht in het plangebied. Aanvullend onderzoek en het aanvragen van een ontheffing is dan ook niet van toepassing.

3.3 Zoogdieren

Tijdens het veldbezoek zijn geen zoogdieren aangetroffen. Waarschijnlijk komen wel enkele algemeen voorkomende, beschermde grondgebonden zoogdiersoorten voor zoals huisspitsmuis, bosmuis en egel. De das, een streng beschermde soort komt voor in de natuurgebieden de Brand en Loonse en Drunense duinen. Uit de directe omgeving van het plangebied zijn geen gegevens bekend over de das. Verwacht wordt dat het plangebied geen belangrijk onderdeel uitmaakt van het foerageergebied van de das, omdat in de omgeving geschikt leefgebied aanwezig is in de vorm van houtwallen, kleine bosjes, graslanden en poelen. Het plangebied is minder geschikt als leefgebied omdat dit erg open is.

Omdat geen soortgericht veldonderzoek gedaan is, is het niet bekend of de grens van het plangebied met het bosje door vleermuizen gebruikt worden. Verwacht wordt dat vleermuizen langs deze bosrand foerageren. Omdat de bosrand buiten het plangebied valt en behouden blijft, wordt verwacht dat de nieuwe inrichting geen negatieve effecten op de soort heeft.

Effectenbeoordeling

Algemeen beschermde soorten vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling op de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet.

Strenger beschermde zoogdiersoorten zijn niet te verwachten in het plangebied. Vleermuizen gebruiken de bosrand waarschijnlijk als foerageergebied, maar de ontwikkeling van de woningen zal geen negatieve effecten hebben op de instandhouding van de soorten.

3.4 Amfibieën, reptielen en vissen

Tijdens het veldbezoek zijn geen amfibieën, reptielen of vissen waargenomen. In de sloot rondom het plangebied stond wel water, maar het waterniveau was zo laag dat verwacht wordt dat de sloot niet het gehele jaar water voert. Omdat er geen permanent oppervlakte water aanwezig is, komen vissen niet voor in het plangebied.

In het natuurgebied de Brand en leemkuilen, de omgeving van het plangebied komen een aantal beschermde amfibieën en reptielen voor zoals levendbarende hagedis, poelkikker en Kamsalamander. Voor amfibieën ontbreekt het voortplantingshabitat in het plangebied in de vorm van een poel of langzaam stromend water. Ook het landhabitat en het habitat voor reptielen ontbreekt, omdat het plangebied alleen uit grasland bestaat en er geen kleine bosje, houtwallen of hagen aanwezig zijn.

Algemene soorten amfibieën zouden kunnen voorkomen in de sloot van het plangebied zoals groene kikker en gewone pad.

Effectenbeoordeling

Algemene soorten amfibieën zoals groene kikker en gewone pad vallen onder beschermingsniveau 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt bij ruimtelijke ingrepen een vrijstelling op de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten is niet nodig.

Vissen, strenger beschermde amfibieën en reptielen worden niet verwacht in het plangebied, aanvullend onderzoek of een ontheffingsaanvraag voor deze soorten is niet nodig.

3.5 Ongewervelde dieren

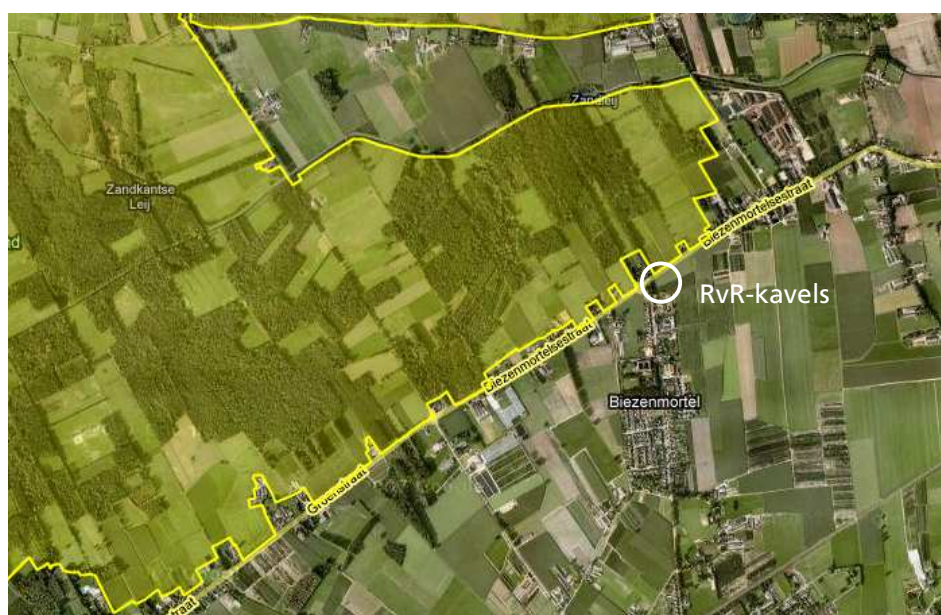
Beschermde ongewervelde diersoorten, zoals zeldzame dagvlinders en libellen, stellen hoge eisen aan hun leefomgeving. In het plangebied is geen geschikt leefgebied aanwezig voor beschermde ongewervelde dieren, een ontheffingsaanvraag is daarom niet nodig.

4. VOORTOETS NATUURBESCHERMINGSWET

4.1 Doel van de voortoets natuurbeschermingswet

De Ruimte-voor-ruimte kavels liggen op ongeveer 10 meter afstand van het natura-2000 gebied Loonse en Drunense duinen en Leemkuilen (Habitatrichtlijn) (zie figuur 3). Om te beoordelen of (al dan niet significante effecten) op de Natura 2000-gebieden kunnen optreden, is vanuit de Natuurbeschermingswet als eerste stap een voortoets noodzakelijk.

Figuur 3: Ligging plangebied nabij Natura-2000 gebied (Bron LNV).

In een voortoets wordt beoordeeld of de instandhoudingsdoelen van de soorten en habitattypen waarvoor een beschermd natuurgebied is aangewezen, aangetast *kunnen* worden door het voorgenomen plan. Dit wordt in deze rapportage gedaan aan de hand van de mogelijk versturende factoren die de ontwikkeling van de RvR-kavels teweegbrengt. De te toetsen factoren zijn direct afgeleid van de door LNV opgestelde Effectenindicator Natura 2000-gebieden (Broekmeyer, 2006). De relevante factoren zijn verdroging, licht, geluid en trillingen.

De hoofdvraag tijdens voorliggende voortoets is of de kans bestaat op een (significant) negatief effect van de ontwikkeling de ruimte-voor-ruimte kavels op de aangewezen waarden van de omliggende Natura 2000 gebieden. Op deze vraag zijn drie antwoorden mogelijk:

1. Er is zeker geen negatief effect. Dit betekent dat er geen vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 nodig is.
2. Er is wel een mogelijk negatief effect, maar dit is zeker geen significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat het effect zeker niet significant is volstaat daarvoor een verslechterings- en verstoringstoets.
3. Er is een kans op een significant negatief effect. Dit betekent dat vergunningverlening aan de orde is. Omdat er een kans op een significant negatief effect bestaat is een passende beoordeling vereist.

In de situaties bedoeld onder 2 en 3 volgt een vergunningaanvraag door de initiatiefnemer (Ministerie van LNV, 2005).

Afbakening

De Natuurbeschermingswettoets betreft zowel de oriëntatiefase, of voortoets, als de daarop volgende toets. Aan de hand van dit document kan de provincie bepalen of er en zo ja, onder welke, eventueel aanvullende, randvoorwaarden een vergunning verleend wordt in het kader van de Natuurbeschermingswet. Dit document betreft alleen de oriëntatiefase of voortoets.

Omdat er nog geen gedetailleerd inrichtingsplan is en bouwtekening van de woningen zal deze voortoets vooral aangeven wat de voorwaarden voor het bouwen van de woningen en inrichting van de kavels zodat negatieve effecten op het natura-2000 gebied voorkomen worden.

4.2 Beschrijving Natura 2000-gebied

De Loonse en Drunense Duinen is een groot stuifzandgebied. In dit gebied zijn dikke pakketten dekzand afgezet. Deze dekzanden zijn in de loop der tijd begroeid geraakt met bos, maar door houtkap en overbeweiding kon het zand weer gaan stuiven en ontstonden de huidige Loonse en Drunense duinen. Het stuifzandgebied wordt omringd door uitgestrekte naald- en eikenbossen die aan de zuidkant aansluiten op de Brand, een beekdal met alluviale bossen, moeras en vennen. Enkele kilometers ten zuiden van het gebied liggen - geïsoleerd - de Leemkuilen. Dit gebied bevat vele gegraven plassen, omgeven door moerasbos. Het Natura 2000-gebied is vanuit de Habitatrichtlijn aangewezen voor de volgende habitattypen; H2310 Stuifzandheiden met struikhei, H2330 Zandverstuivingen H3130 Zwakgebufferde vennen, H4010 Vochtige heiden, H91E0 Vochtige alluviale bossen en Habitatrichtlijnsoorten; H1166 Kamsalamander en H1831 Drijvende waterweegbree

4.3 Toetsing aan verstorende factoren

4.3.1 Algemeen

Het Natura-2000 gebied ligt op een afstand van 10 meter van het plangebied. Verstorende factoren die kunnen optreden zijn verdroging van de natte en vochtige habitatype en verstoring hierdoor van de kamsalamander en verdwijnen van waterweegbree. Mogelijke effecten op kamsalamander zijn ook licht, geluid en trillingen. Er is geen onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van kamsalamander en waterweegbree. Of deze soorten in de buurt van het plangebied voorkomen is niet daarom niet bekend. Dit betekent ook dat de mogelijke negatieve effecten van factoren op deze soorten op dit moment niet goed te analyseren is, er is daarom een inschatting is gemaakt.

4.3.2 Verdroging

Verdroging is een van de knelpunten van het gebied de Brand. Dit heeft onder andere te maken met wateronttrekking buiten het natuurgebied, waterwinning, grondwaterverlaging voor bebouwing en peilverlaging voor de landbouw. Bij de ontwikkeling van de ruimte-voor-ruimte kavels moet extra verdroging en hiermee negatieve gevolgen voor de habitattypen en soorten voorkomen worden. Geadviseerd wordt daarom om:

- geen drainage toe te passen op het perceel,
- geen bronbemaling,
- hemelwater af te koppelen van het riool en laten infiltreren in de bodem.

Indien niet aan dit advies voldaan kan worden zal moeten worden bekeken wat de negatieve effecten zijn van de maatregelen op het natura-2000 gebied.

4.3.3 Licht en Geluid

Door de ontwikkeling van de woningen zal licht en geluid toenemen, door huis en tuinverlichting, verkeersbewegingen en menselijke activiteiten. Dit kan mogelijk effect hebben op kamsalamander. Wat de grootte en reikwijdte van deze verstoring is kan nu nog niet worden aangegeven. Verwacht wordt, mede doordat er tussen het natura 2000-gebied en het plangebied de Biezenmortelsestraat ligt, dat de effecten alleen in de randen waarneembaar zijn. Uit literatuur is verder weinig bekend van effecten van licht en geluid op kamsalamander.

4.3.4 Trillingen

Kamsalamander kan negatieve effecten ondervinden van trillingen. Dit zijn bijvoorbeeld trillingen veroorzaakt door zware machines bij de bouw van de woningen. Uit literatuur blijkt dat vooral als kamsalamander in winterrust is deze verstoring plaats

kan vinden. Geadviseerd wordt om de werkzaamheden met grote machines zoveel mogelijk in één periode te concentreren en niet in de winter.

4.3.5 Conclusie

Als gevolg van de ontwikkeling van de RvR-kavels zullen naar verwachting geen significante effecten optreden op de natuurwaarden van het Natura 2000-gebied indien de voorgestelde adviezen worden opgevolgd.

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Natuurbeschermingswet

De inrichting van de RvR-kavels zal geen negatieve effecten hebben op het Natura 2000-gebied Loonse en Drunense duinen en De Brand indien de voorwaarden zoals gesteld in dit rapport worden overgenomen. Indien bijvoorbeeld toch bronbemaling nodig is zullen de effecten hiervan moeten worden geanalyseerd alvorens met de werkzaamheden van start kan worden gegaan.

Compensatie AHS - RNLE'n

Natuur en landschapswaarden in de RNLE die worden aangetast moeten worden gecompenseerd. In het plangebied zijn geen natuur en landschapswaarden aanwezig, maar omdat het grenst aan het natuurgebied De Brand adviseren wij om de inrichting van de kavels in te passen in de omgeving. Vermijdt het gebruik van groenblijvende exoten zoals laurier of conifeer. Gebruik inheems plantmateriaal zoals meidoorn, sleedoorn, zomereik, es, vogelkers en els.

Zorgplicht

Voor alle soorten planten en dieren dient de Zorgplicht in acht genomen te worden, of ze beschermd zijn of niet (artikel 2 Flora- en faunawet). Dit houdt in dat schade aan flora en fauna zoveel mogelijk voorkomen dient te worden. Handelingen die niet direct verband houden met het oorspronkelijke (ruimtelijk) plan en die nadelig zijn voor flora en fauna moeten achterwege blijven.

BIJLAGEN

Boeken en Rapportages

- Het waarnemen van amfibieën en reptielen en Herkenning van amfibieën en reptielen, Ravon 2006, Nijmegen.
- Atlas van de Nederlandse zoogdieren, Broekhuizen *et al*, 1992
- Vleermuizen in het landschap, Kapteyn, 1995
- Verspreiding van de Das in Nederland, van Moll, 2002

Websites:

- www.minInv.nl
- www.natuurloket.nl
- www.ravon.nl
- www.sovon.nl
- www.vzz.nl

Natuurwetgeving

De bescherming van de natuur is in Europees verband vastgelegd in de Vogelrichtlijn (VR) en de Habitatrichtlijn (HR). Beide richtlijnen dragen zorg voor zowel gebiedsbescherming als soortenbescherming. Nederland heeft de richtlijnen geïmplementeerd in respectievelijk de Natuurbeschermingswet (gebiedsbescherming) en de Flora- en faunawet (soortenbescherming). De gebiedsbescherming heeft betrekking op de Vogelrichtlijngebieden die Nederland heeft vastgesteld, de Habitatrichtlijngebieden die Nederland bij de Europese commissie heeft aangemeld en de beschermde natuurmonumenten. Ruimtelijke ingrepen die in deze gebieden plaatsvinden dan wel in de nabijheid van beschermde natuurgebieden, moeten worden getoetst op hun effecten op deze gebieden.

De soortenbescherming heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, (trek)vogels, reptielen en amfibieën, een aantal vissen, libellen en vlinders, enkele bijzondere en min of meer zeldzame ongewervelde diersoorten (uit de groepen kevers, mieren, schelp- en schaaldieren) en een honderdtal vaatplanten. Welke soorten planten en dieren wettelijke bescherming genieten, is vastgelegd in een aantal bij de Flora- en faunawet behorende besluiten en regelingen.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet schrijft voor dat iedereen de algemene zorgplicht voor de in het wild levende planten en dieren in acht dient te nemen. Dit houdt in dat schade aan flora en fauna zoveel mogelijk voorkomen moet worden. Handelingen die niet direct verband houden met het oorspronkelijke (ruimtelijk) plan en die nadelig zijn voor flora en fauna moeten achterwege blijven.

Beschermingsniveaus

Sinds 22 februari 2005 is een nieuwe AmvB in werking getreden die voorziet in een wijziging van het 'Besluit beschermde dier- en plantensoorten'. Deze AmvB, betekent dat het ontheffingregime is aangepast.

Met de inwerkingtreding van dit besluit zal sprake zijn van een drietal categorieën beschermingsniveaus:

- **niveau 1:** een algemene vrijstelling van in Nederland algemeen voorkomende soorten. Voor deze soorten is bij projecten in de categorie ruimtelijke inrichting en ontwikkeling geen ontheffing van de artikelen 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet meer nodig;
- **niveau 2:** voor planten en dieren van beschermingsniveau 2 moet de zogenaamde 'lichte toets' worden gehanteerd. Dit houdt in dat de ruimtelijke ingreep geen afbreuk mag doen aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- Voor alle in Nederland voorkomende broedvogels moet de zogenoemde 'uitgebreide toets' worden gehanteerd, zoals hieronder beschreven bij beschermingsniveau 3.
- **niveau 3:** streng beschermde soorten. Dit zijn de soorten genoemd in bijlage 1 van het 'Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten' en alle soorten die zijn opgenomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn. Voor deze soorten kan geen algemene vrijstelling worden gegeven en is voor ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Een ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan de hand van drie criteria: 1) er is sprake van dwingende redenen van openbaar belang, 2) er zijn geen alternatieven voorhanden en 3) de ruimtelijke ingreep doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor een ontheffingsaanvraag moet aan alle drie de criteria worden voldaan.

Ecologische Hoofdstructuur en Groene Hoofdstructuur

De provincie Noord-Brabant heeft de EHS in het Streekplan (2002) uitgewerkt in de zogeheten **Groene Hoofdstructuur** (GHS). De GHS wordt gevormd door de landelijk vastgestelde EHS-gebieden, maar omvat ook andere gebieden die een belangrijke rol vervullen in het functioneren van de ecologische systemen in de provincie Noord-Brabant. Voor zover de GHS samenvalt met de EHS zijn rijks- en provinciale geldmiddelen beschikbaar voor de realisering. Waar de GHS buiten de EHS valt, is het provinciale beleid tot op heden alleen gericht op het bieden van de ruimtelijke veiligstelling. De GHS is onderverdeeld in de hoofdzones GHS-natuur en GHS-landbouw, op basis van de voorziene hoofdfunctie. Deze hoofdzones zijn, op grond van de actuele en potentiële natuurwaarden van deze gebieden, onderverdeeld in een aantal verschillende subzones. Deze subzones zijn: natuurplek, overig bos- en natuurgebied, ecologische verbindingszone (vormen samen de GHS-natuur), leefgebied kwetsbare soorten, leefgebied struweelvogels en natuurontwikkelingsgebied (vormen samen de GHS-landbouw).

In de natuurparels (en daarnaast in gebieden aangewezen als regionale natuur- en landschapseenheden) geldt voor uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag het 'nee-principe'. Uitbreiding van stedelijk ruimtebeslag is hier uitgesloten, afgezien van aanleg en aanpassing van infrastructuur en afgezien van beperkte afrondingen van stads- en dorpsranden.

In de overige GHS-gebieden geldt het 'nee, tenzij-principe'. Hier is uitbreiding van het stedelijk ruimtebeslag alleen toelaatbaar als daar zwaarwegende maatschappelijke belangen aan ten grondslag liggen, en pas nadat onderzoek heeft aangetoond dat er geen alternatieve locaties voorhanden zijn buiten de GHS, of andere oplossingen waardoor de aantasting van natuur- en landschapswaarden wordt voorkomen. De provincie verleent in dat geval een vrijstelling van het Streekplan.

Wanneer het belang en de onontkoombaarheid van de aantasting van natuurwaarden in de GHS is aangetoond, moet verzekerd worden dat de aantasting van natuur- en landschapswaarden tot het minimum wordt beperkt en wordt gecompenseerd. Voor de compensatie van de natuurwaarden heeft de provincie de 'Beleidsregel natuurcompensatie' (2005) opgesteld. Hierin worden richtlijnen gegeven waar en op welke wijze compensatie plaats dient te vinden.

Compensatie vindt bij voorkeur plaats binnen de GHS. Compensatie binnen de EHS is echter uitgesloten omdat hiervoor reeds middelen beschikbaar zijn en realisatie hiervan is gegarandeerd. De omvang van compensatie bestaat uit de oppervlakte vernietigd areaal, eventueel verstoord of versnipperd areaal, en afhankelijk van de ontwikkelingstijd van de natuur een kwaliteitstoeslag. De wijze van compensatie is afhankelijk van de functie en kwaliteit van het te compenseren gebied. Daarnaast worden in de beleidsregel een aantal eisen met betrekking tot realisatie en zekerstelling gesteld.

Rode lijsten

In het kader van een mogelijke ontheffingsaanvraag dient bij de vaststelling van de "gunstige staat van instandhouding" van een soort gelet te worden op de landelijke en regionale verspreidingsgegevens van een betreffende soort. Het op 5 november 2004 gepubliceerde 'Besluit Rode lijsten flora en fauna' is hiervoor een geschikt instrument. Rode lijsten hebben echter geen juridische status. Ze geven een overzicht van soorten die uit een bepaald gebied zijn verdwenen en soorten die in bepaald gebied sterk achteruit gegaan zijn of zeldzaam zijn. De Conventie van Bern vereist dat landen Rode lijsten uitbrengen. Op de Rode lijsten staan alleen soorten die zich in Nederland voortplanten, dus geen trekvis (zoals Zalm en Paling) en overwinterende vogels. Er worden steeds acht categorieën onderscheiden:

1. uitgestorven op wereldschaal;
2. in het wild uitgestorven op wereldniveau;
3. verdwenen uit Nederland;
4. in het wild verdwenen uit Nederland;
5. ernstig bedreigd;

6. bedreigd;
7. kwetsbaar;
8. gevoelig.

De mate van zeldzaamheid van een beschermde soort zal dus bepalen of een ruimtelijke ontwikkeling de "gunstige staat" van een soort zal beïnvloeden. Indien dit het geval is, dan dienen compenserende en mitigerende maatregelen genomen te worden voordat de ruimtelijke ontwikkelingen in gang worden gezet. Bij het toetsen van de effecten van ruimtelijke ontwikkelingen op beschermde soorten uit de beschermingsniveaus 2 en 3, zal derhalve mede de status op de Rode lijst van die soort meegenomen worden.